

СТАНОВИЩЕ

на съдиите Благовест Пунев, Румен Ненков, Кети Маркова

и Анастас Анастасов по мотивите на решението по к.д. № 5/2012 г.

Като възприемаме крайния извод за неоснователност на искането за обявяване на противоконституционност на Решение от 16 май 2012 г. на 41-то Народно събрание (НС) за създаване на Временна парламентарна комисия за проучване на фактите и обстоятелствата, свързани с действия и инициативи на длъжностни лица от органи на изпълнителната власт, при и по повод помилване, опрощаване на несъбираеми държавни вземания, даване и възстановяване на българско гражданство и освобождаване и лишаване от него през периода януари 2002 - януари 2012 г., изразяваме несъгласие с част от аргументацията на постановеното от Конституционния съд (КС) решение по следните съображения:

Концептуалният дефект в обосновката на взетото от мнозинството съдии решение е предопределен от застъпената в Решение № 6/2012 г. по к.д. № 3/2012 г. позиция на КС, според която всички парламентарни комисии, както постоянните, така и временните, като помощни органи на НС обслужват единствено упражнявания от парламента контрол върху правителството (изпълнителната власт). Това, погрешно от конституционно гледище, стеснено разбиране за правомощията на комисиите, съответно - и на НС, което ги конституира с цел да подпомагат дейността му, противоречи, от една страна, на изричната разпоредба на чл. 79, ал. 2 от Конституцията, която прави ясно разграничение във възможните функции на постоянните комисии, а от друга - и на ал.3 на същия конституционен текст, която се отнася до предназначението на временните комисии за провеждане на анкети и проучвания, т.е. дейности, които сами по себе си не са винаги присъщи на парламентарния контрол върху правителството, излъчено от парламента. Поначало, всички парламентарни комисии, както постоянните така и временните, се създават за да обслужват упражняването на конституционните правомощия на Народното събрание. Няма никаква конституционна опора да се приеме, че тяхното единствено предназначение е ограничено до подпомагане на упражняването на парламентарния контрол.

Казаното по-горе важи с пълна сила и за временната комисия, създадена с атакуваното решение на НС за проучване на конкретни факти и обстоятелства за подлежаща на правно регулиране дейност, защото събраната информация може да послужи за основа на законодателни решения в рамките на установената от Конституцията компетентност на парламента. С мотивите на решението по настоящето конституционно дело, вместо да се задоволи с констатацията, че при нейното създаване НС се е съобразило с обвързващата го аргументация (според нас

неправилна) на Решение № 6/2012 г. по к.д. № 3/2012 г., КС излиза отвъд тази рамка, като пак поддържа и обосновава тезата за конституционосъобразност на оспореното решение от позициите на посочената рестриктивна представа, че единственото позволено от Конституцията предназначение на парламентарните комисии е обслужването на контрола на законодателния орган върху правителството. Според нас обаче правилният подход беше в контекста на поставения в искането конкретен въпрос съдът да доразвие и обогати практиката си, като еволюира в своите виждания за да изтълкува точно съдържанието на съответните конституционни разпоредби и изостави предходното свое становище. Основания за това можеха да бъдат намерени в други актове на КС (например, решения № 14/1997 г. по к.д. 11/1997 г., № 6/2007 г. по к.д. № 3/2007 г., № 8/2010 г. по к.д. № 2/2010 г.), от които категорично следва, че според основния закон функциите на парламентарните комисии съвсем не са ограничени до подпомагане на контрола върху правителството (изпълнителната власт).

С оспореното решение на НС от 16.05.2012 г. при спазване на чл. 79, ал. 3 от Конституцията е създадена временна комисия с проучвателен мандат, свързан с изследване на практиката на длъжностни лица от изпълнителната власт по обслужване на упражняването на определена категория конституционни правомощия от президента и вицепрезидента. При всяко положение така поставената задача не е израз на парламентарен контрол. Тя се свежда до събиране на данни относно развитието на определени отношения, които несъмнено подлежат на законово регулиране в изпълнение на основното правомощие на парламента по чл. 84, т. 1 от Конституцията. Не приемаме за съобразена с Конституцията тезата, че НС се нуждае от информация само за нуждите на упражнявания от него парламентарен контрол върху правителството. Ако това разбиране беше вярно, тогава би излязло, че правомощието на НС по чл. 84, т. 16 от Конституцията да изслушва и приема годишните доклади на Върховния касационен съд, Върховния административен съд и главния прокурор, включително и за прилагането на закона от съответните съдебни органи, също е израз на парламентарен контрол, което би било абсолютно несъвместимо с принципите за разделение на властите и независимост на съдебната власт. Трайното прилагане занапред на възприетото от мнозинството становище би могло да доведе до сериозни неблагоприятни последици за нормалното управление на държавата - например, установяване от КС на противоконституционност на решение за създаване на комисия за проучване на практиката по прилагане на процесуалните закони от съда с оглед на тяхното подобряване. Считаме, че в парламентарната демокрация събирането, разпространението и използването за нуждите на усъвършенстване на нормативната уредба на достоверна информация относно начина на упражняване на властта от онези, които разполагат с нея, е единствено в интерес на обществото и не може произволно да се определя като способ за упражняване на институционален контрол.

Накрая, в допълнение към гореизложеното констатираме наличието на

вътрешно противоречие в мотивите на решението на КС. От една страна, обосновавайки конституционността на оспореното парламентарно решение за създаване на временна комисия, мнозинството поддържа, че по принцип временни комисии за проучване и анкети могат да се създават по всякакви въпроси от държавен и обществен интерес, включително и относно дейността на предходно правителство с приключен мандат, а същевременно, за да запази в някаква степен последователност в позицията си, приема, че и в тази хипотеза е налице осъществяване на парламентарен контрол. Неприемливи за нас са и изложените в решението съображения от фактически характер (за дейността на временната комисия в изпълнение на оспореното решение до приключване на мандата ѝ), защото са несъвместими с абстрактния характер на упражнявания от КС контрол за конституционосъобразност върху актовете на НС.